

A hatalom

BEVEZETŐ

Hunyady György

az MTA rendes tagja
hunyadi.gyorgy@ppk.elte.hu

Az MTA társadalomtudományi osztályai – azt mondhatnánk, immár rendszeresen – úgy ülik meg a Magyar Tudomány Ünnepe, hogy aktuális, közérdekű, több diszciplína területén kamatozó közös témában szerveznek tudományos ülést. 2015-ben e téma – egyszerűen szólva, pusztán, tágasan – *A hatalom* volt.

A mi világunkban és a világban általában nem nehéz ráeszmélni arra, hogy az emberek, a társadalmi csoportok, a társadalmak függő viszonyban vannak egymástól, befolyást és kontrollt gyakorolnak egymás felett, ezek a hatalmi viszonyok befonják életüket, ezek jellege jelöli ki mozgásterüket és ambícióikat, szabja meg az együttélés és együttműködés minőségét. A mindenütt jelen lévő hatalmi viszonyok, ezek letéteményesei és elszenvedői a társadalomtudomány majd minden ágának tárgyául kínálkoznak és tárgyat képezik sokféle, szerteágazó szakmai-tudományos vizsgálódásnak. Ezen változatos eredmények – természetesen nem teljesen átfogó, összegző, szintetizáló, de érzékletes és tanulságos összképet kívántuk nyújtani a Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának, a Filozófiai és a Történettudományok Osztályának és a Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának 2015. novemberében tartott közös rendezvényén. Mindhárom osztály képviselői körében

érdeklődést és aktivitást váltott ki „A hatalom” megvitatása, és szépszámú szakmai érdeklődő előtt tizenegy előadás hangzott el az egész napos felolvasó ülésen.

A szerteágazó témakör tárgyalása során az előadók a hatalom négy vetületével foglalkoztak: történeti bevezetésként a középkori hatalomról, forrásairól és gyakorlásáról volt szó, ezt követte korunk demokratikusan megszóló hatalmának rendszeres tárgyalása, amely kitekintett a hatalom mai jelenlétére és szabályozására általában, a regionális és központi hatalom, valamint a helyi és globális erőter viszonyaira. A múltra és jelenre való rátekintés után következett a jövő bontakozó hatalmi viszonyainak és folyamatainak felmérése és elemzése, számot vetve a társadalmi befolyások széles skálájával, a pénz gazdasági szférájától a tudomány és kommunikáció növekvő súlyú területéig. A negyedik tematikus egység a hatalom pszichológiai és morális tényezőivel, egyéni, társas és társadalmi megjelenésével foglalkozott, kitekintve a nyelvi megjelenés formáira és módjára is. A témák pusztán számbavétele is kifejezésre juttatja a rendezvény szempontgazdagságát, sokszínűségét, azt a rangos ambíciót, hogy e bonyolult emberi-társadalmi jelenségkörrel minél teljesebb megvilágításba helyezzük.

Összeállításunk nem tudja teljes gazdagságában bemutatni az előadások összességét, de a tanulmányok hozzáféréseinek függvényében arra törekszik, hogy érzékeltesse a rendezvény fent jellemzett komplexitását, egyszersmind bemutassa a szaktudományok hozzájárulása-

nak módját a *Magyar Tudomány* olvasóinak. Egy összegző-rendszerítő tanulmányt állítva az előtérbe, egyebekben az ülésnap fent vázolt építkezésének logikáját követjük, amikor kiadványunkban sorba rendezzük az egyes témakörökben született előadásokat.

